

Суворі уроки Чорнобиля

Коли зловісна блискавиця
Сторуко в серце уп'ялась,
І опалила ваші лиця,
І в танці дикому зайшлась,
Коли вже й хмари спопеліли
У знавіснілому вогні, –
Ви смерть приборкати зуміли
На тім, останнім рубежі.
Не віддали їй на поталу
Світанків наших ніжний щем,

Ви, як один супроти стали,
Пекельним січені дощем.
У тій жорстокій веремії
Ви до кінця тримали бій
І пронесли свої надії
Крізь вогнецвіт своїх надій.
Шумлять жита, як і раніше,
Пливуть у небі літаки...
За вас історія допише
Суворі подвигу рядки.

Віктор Задворний

Веб портали та НПА про чорнобильські події

Чорнобильська АЕС : сайт Держ. спеціаліз. підприємства "Чорнобильська АЕС".

Державний департамент – Адміністрація зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення.

МНС України : М-во України з питань надзвич. ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорноб. катастрофи.

Чорнобильський центр з проблем ядерної безпеки, радіоактивних відходів та радіоекології.

Законодательные акты Украинской ССР, связанные с Чернобыльской катастрофой : законы и постановления, принятые на 3-й сес. Верхов. Совета УССР 12-го созыва, 27–28 февр. 1991 г. – Киев : Україна, 1991. – 61 с.

Надзвичайні ситуації : зб. нормат.-правов. актів з питань надзвич. ситуацій техноген. та природ. характеру, 1998–2005. – Київ : Чорнобильінформ, 2006. – Т. 4. – 540 с.

Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 27.02.1991 р. № 791а-ХІІ // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1991. – № 16. – Ст. 198 .

Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 28.02.1991 р. № 796-ХІІ // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1991. – № 16. – Ст. 200.

Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи та Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : постанова Каб. Міністрів УРСР від 23.07.1991 р. № 106.

Про взаєморозуміння між Урядом України і Урядами країн "Великої сімки" та Комісією Європейського Співтовариства щодо закриття Чорнобильської АЕС : меморандум від 20.12.1995 р. // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 36. – Ст. 2536.

Про затвердження переліку спеціалізованих медичних закладів, що забезпечують лікування осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : постанова Каб. Міністрів України від 04.10.1996 р. № 1218.

Угода про грант (Проект ядерної безпеки Чорнобильської АЕС) між Європейським банком реконструкції та розвитку як Розпорядником коштів Гранту з Рахунку ядерної безпеки Урядом України та Чорнобильською атомною електростанцією : від 12.11.1996 р. (ратифіковано Законом України від 18.03.1997 р. № 147/97-ВР) // Офіц. вісн. України. – 2009. – № 90. – Ст. 3058.

Рамкова угода між Україною та Європейським банком реконструкції та розвитку стосовно діяльності Чорнобильського фонду "Укриття" в Україні : від 20.11.1997 р. (ратифіковано Законом України від 04.02.1998 р. № 80/98-ВР) // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 21. – Ст. 1587.

Про загальні засади подальшої експлуатації і зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення зруйнованого четвертого енергоблока цієї АЕС на екологічно безпечну систему : Закон України від 11.12.1998 р. № 309-ХІV // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 4. – Ст. 33.

Рамкова угода щодо грантів технічної допомоги між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку : від 14.01.1998 р. (ратифіковано Законом України від 13.05.1999 р. № 650-XIV).

Про затвердження Порядку виконання Плану здійснення заходів на об'єкті "Укриття" : постанова Каб. Міністрів України від 31.03.2003 р. № 421 // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 14. – Ст. 620.

Про затвердження техніко-економічного обґрунтування (концептуального проекту) конфайнмента об'єкта "Укриття" Чорнобильської АЕС : розпорядж. Каб. Міністрів України від 05.07.2004 р. № 443-р.

Про передачу Державного спеціалізованого підприємства "Чорнобильська АЕС" до сфери управління Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи : постанова Каб. Міністрів України від 15.07.2005 р. № 588 // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 29. – Ст. 1711.

Про День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС : Указ Президента України від 10.11.2006 р. № 945/2006 // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 46. – Ст. 3066.

Питання внеску України до Чорнобильського фонду "Укриття" : постанова Каб. Міністрів України від 17.05.2006 р. № 694 // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 20. – Ст. 1485.

Про Загальнодержавну програму зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему : Закон України від 15.01.2009 р. № 886-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2009. – № 24. – Ст. 300.

Про проведення парламентських слухань на тему: "Про зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС, об'єкт "Укриття" та перспективи розвитку зони відчуження" : постанова Верхов. Ради України від 15.01.2015 р. № 111-VIII // Відом. Верхов. Ради України. – 2015. – № 6. – Ст. 53.

Про розподіл додаткового внеску України до Чорнобильського фонду "Укриття" : постанова Каб. Міністрів України від 22.10.2014 р. № 559 // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 86. – Ст. 2430.

Хроніки подій

Бар'яхтар В. Г. Радіація. Що ми про неї знаємо? / В. Г. Бар'яхтар, В. І. Стрижак, В. О. Поярков. – Київ : Наук. думка, 1991. – 32 с.

Вони пройшли перевірку Чорнобилем. Працівники органів внутрішніх справ Київської області – учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у 1986–1990 рр. / редкол.: К. В. Сапко [та ін.] . – Київ : Етнос, 2011. – 256 с. : ілюстр.

Возняк В. Я. Чернобыль : события и уроки / В. Я. Возняк, А. П. Коваленко, С. Н. Троицкий. – М. : Политиздат, 1989. – 278 с.

Гейл Р. Останнє попередження : спадщина Чорнобиля / Р. Гейл, Т. Гаузер – Київ : Молодь, 1989. – 160 с.

Губарев В. Зарево над Припятью : записки журналиста / В. Губарев. – М. : Мол. гвардия, 1987. – 239 с.

Даен Л. Чернобыль – трава гірка / Л. Даен. – Київ : Веселка, 1988. – 176 с.

Екологічна та радіаційна безпека : довідник. – Харків : Вид-во НУА, 2003. – 320 с.

Иллеш А. В. Репортаж из Чернобыля : записки очевидцев, коммент., размышления / А. В. Иллеш, А. Е. Пральников. – М. : Мысль, 1987. – 157 с.

Коваленко А. П. Чернобыль сегодня и завтра / А. П. Коваленко, А. А. Карасюк. – Киев : О-во "Знание" УССР, 1988. – 48 с.

Лой В. М. Зірка "Полин" над Україною : 20 років із дня аварії на Чорноб. АЕС / В. М Лой // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2006. – № 2. – С. 45–49.

Писарев А. В. Наш біль – Чернобыль : спогади ліквідатора аварії / А. В. Писарев, А. Ф. Лазутський // Безпека життєдіяльності людини в регіонах України : матеріали IV-ї студент. наук. конф., 18–19 квіт. 2013 р. / Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого", МАКБЕЗ. – Харків, 2013. – С. 3–7.

Прип'ять – місто привид [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pripyat.do.am/index/0-5>.

Сердюк А. М. Один шанс из одного / А. М. Сердюк, С. А. Кичигин. – Київ : Україна, 1991. – 255 с.

Тараканов М. Особая зона : докум. повесть / М. Тараканов. – Киев : Воениздат, 1991. – 127 с.

Фантом : сб. докум. и худож. произведений о трагич. событиях на Черноб. АЭС. – М. : Мол. гвардия, 1989. – 239 с.

Чернобыльский репортаж : фотоальбом. – М. : Планета, 1989. – 153 с.

Чернобыль [Електронний ресурс] : 20 років по тому : докум. вист. on-line // Архіви України : офіц. веб-портал Держ. ком. архівів України. – Режим доступу : http://www.archives.gov.ua/Sections/Chornobyl_20/.

Щербак Ю. Чернобыль : докум. повествование / Ю. Щербак. – М. : Совет. писатель, 1991. – 464 с.

Уроки Чорнобиля.

Анисимова А. В. Вопросы правового регулирования чрезвычайных экологических ситуаций / А. В. Анисимова // Проблемы законности. – Харків, 1999. – Вип. 38. – С. 148–154.

Балюк Г. І. Аварія на ЧАЕС і правове регулювання радіаційної безпеки / Г. І. Балюк // Теоретичні та практичні проблеми становлення правової держави в Україні : матеріали доп. і тези виступів наук. конф. – Чернівці, 1995. – С. 227–233.

Вишневецький І. Засвоїти уроки Чорнобиля / І. Вишневецький // Вісн. Нац. акад. наук України. – 2004. – № 4. –

С. 45–50.

Вовченко В. В. Діяльність органів державної влади на Чорнобильській АЕС та юридична відповідальність за ядерну катастрофу : (за матеріалами поперед. висновку 1991 р.) / В. В. Вовченко, М. І. Малишко // Адвокат. – 2006. – № 4. – С. 37–39.

Глазко Т. Т. Чорнобиль: новий фактор еволюції : нез'ясовані популяц.-генет. наслідки / Т. Т. Глазко, В. І. Глазко // Вісн. Нац. акад. наук України. – 2006. – № 4. – С. 39–51.

Дутчак В. Ф. Удосконалення законодавства України щодо створення сприятливих умов господарської діяльності на території Чорнобильської катастрофи / В. Ф. Дутчак // Вісник Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого". Серія: Економічна теорія та право : зб. наук. пр. – Харків, 2013. – № 3. – С. 196–205.

Корніюк В. Гортаючи "Чорнобильський щоденник" / В. Корніюк // Віче. – 2013. – № 7. – С. 19–23.

Кринична І. Управління процесами подолання наслідків Чорнобильської катастрофи / І. Кринична // Актуальні проблеми державного управління. – Дніпропетровськ, 2008. – Вип. 2. – С. 132–138.

Малюта Л. Ю. Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : монографія / Л. Ю. Малюта ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ : Хай-Тек Прес, 2013. – 264 с.

Манжук І. В. Міжнародне співробітництво України з проблем ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи / І. В. Манжук // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2011. – № 3. – С. 280–284.

Мриглод О. І. Реакція наукової спільноти на чорнобильську аварію: аналіз розвитку тематики публікацій / О. І. Мриглод, Ю. В. Головач // Вісн. Нац. акад. наук України. – 2012. – № 7. – С. 59–69.

Омельченко А. Організаційно-правові засади надання Україні міжнародної фінансово-економічної допомоги для подолання наслідків аварії на Чорнобильській АЕС / А. Омельченко // Підприємство, госп-во і право. – 2011. – № 6. – С. 160–163.

Опришко В. Ф. Правові засоби забезпечення подолання наслідків Чорнобильської катастрофи / В. Ф. Опришко // Право України. – 2013. – № 5. – С. 381–389.

Правове регулювання соціального захисту осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : монографія / Ю. М. Бурнягіна [та ін.] ; ред. О. М. Ярошенко. – Харків : Юрайт, 2014. – 336 с.

Правовий статус осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи // Бюл. М-ва юстиції України. – 2014. – № 3. – С. 31–41.

Приполова Л. До питання про особливості законодавчого регулювання статусу території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи / Л. Приполова // Віче. – 2013. – № 8. – С. 23–24.

Проблеми й уроки Чорнобиля : засідання Президії НАН України, 27 квіт. 2011 р. : виступи, постанова / Б. Є. Патон [та ін.] // Вісн. Нац. акад. наук України. – 2011. – № 5. – С. 3–29.

Філіпенко А. С. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та ліквідації наслідків надзвичайної ситуації / А. С. Філіпенко // Вісн. Харк. нац. ун-ту внутр. справ. – 2007. – Вип. 39. – С. 236–245.

Чернобыльская катастрофа и права человека / В. Вовченко, Т. Варфоломеева, Н. Малышко, М. Стеценко. – Киев, 2003. – 34 с.

Чорнобильську АЕС офіційно знімають з експлуатації [Електронний ресурс]. – <http://economics.unian.ua/energetics/1065896-chornobilsku-aes-ofitsiyno-znimayut-z-ekspluatatsiji.html>.

Шараєвська Т. Право громадян на захист за надзвичайних екологічних ситуацій / Т. Шараєвська // Юрид. Україна. – 2009. – № 8. – С. 85–91.

Шараєвська Т. А. Правове регулювання порядку визначення правового статусу громадян, постраждалих у надзвичайних екологічних ситуаціях в Україні / Т. А. Шараєвська // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2012. – № 1. – С. 277–281.

Шестопапов В. М. Уроки Чорнобиля: з минулого у майбутнє : доп. на сес. загал. зборів НАН України / В. М. Шестопапов // Вісн. Нац. акад. наук України. – 2006. – № 6. – С. 5–25.

підготувала бібліограф Щабельник В. В.